

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: BREV TIL: Krieger, Andreas Frederik FRA: Heiberg, Johanne Luise (1863-10-08)

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "BREV TIL: Krieger, Andreas Frederik FRA: Heiberg, Johanne Luise (1863-10-08)", i *Johanne Luise Heiberg og Andreas Frederik Krieger (1. bind)*, Gyldendalske Boghandel Nordisk Forlag, s. 225. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001990098-001-shoot-L0019900980010203.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Johanne Luise Heiberg og Andreas Frederik Krieger (1. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

d. 8. October 1863.

... Hvorledes havde De det hos Andræ i Dag? Det faldt mig ind, da De var gaaet i Aftes, om jeg ikke havde udtrykt mig utydelig om min Samtale med Andræ Dem angaaende. De sagde: „Jeg har ingen Nød, naar jeg har Dem til at forsvare mig.“ Det vilde være Synd mod Andræ, ifald De troede, at han havde angrebet Dem, saa at et Forvsar havde været nødtigt. Vi sad i Grunden begge i en Lovtale om Dem, Andræ ikke mindre end jeg. Deres Kjærlighed s. 226 til Slesvig deler han ikke, og han er i Grunden skinsyg paa denne Elskerinde. Jeg glæder mig ofte over Deres Udtalelser om Hall og Andræ, jeg finder dem saa klare, saa humane. Herder¹ siger: at det sikkreste Tegn paa et Menneskes Dannelse er Humaniteten. De har den, min Ven, fordi Forfængeligheden og Egoismen ikke hører Dem til. Det bedrøver mig i Grunden saa meget at tænke paa Andræ. Han mangler Solvarme, sagde hans Moder;² hun meente i hans Omgivelse, men desværre, han mangler den Solvarme, som kun kan udgaae fra et Menneskes inderste Sjæl. De siger, han mangler Ydmyghed. Men hvorfra skal Ydmygheden komme hos et Menneske, der kun stoler paa sig selv og sine egne Kræfter. ...

... De gjør mig vist for megen Ære ved at tiltro min Samtale med Andræ nogen Indflydelse paa hans politiske Stemning; imidlertid glæder det mig at høre om hans Ligevægt. Lidenskaberne ere i alle Retninger hans Excellence Satans Værk; gid den stakkels rare Andræ saa snart som muligt maa unddrage sig hans Paavirkning. ...

9. October 1863.

Min kjære Ven!

... Hvorledes gaar det Dem selv i Dag? Der laae saa mange Skyer over Deres Pande igaar, at jeg ret ønskede, at det havde staaet i min Magt at kunne udglatte nogle af dem. Jeg forstaaer godt, hvor piinligt det maa være, naar man selv er bestemt og veed, hvad man vil, da at have med vaklende Personligheder at gjøre, der i Dag er i et Hjørne, og i Morgen i et andet, der i Dag synes fast i een Retning, i Morgen i en anden. De maa have Taalmodighed, siger jeg til Dem, som Lægen sagde til mig. Ligesom jeg i mine bedste Øieblikke haaber, at mit Onde dog maaskee bærer noget godt for mig i sit Skjold, men som først Tiden vil aabenbare mig, saaledes maa De haabe, at der af en Modstand kan udvikle sig Veien til, hvad De ønsker, haaber og arbejder for, uden at De saa lige i Øieblikket seer Styrelsen.

s. 227 Her blev jeg afbrudt ved den gode Madvigs Komme, til Lykke for Dem, da De derved slap for videre Moraliseren af Deres Veninde. Nu er Klokken mange, og jeg maa tænke paa at komme til Ro uden at tale om, at Hans endnu i Aften skulde kaste Brevet i en Kasse, for at det kunde blive en Morgenhilsen. Tak for Læsningen igaar! De er virkelig elskværdig og god mod Deres

hengivne Veninde.

d. 15. October 1863.

... Jeg har i Dag læst i Martensens Forsvar¹ og glædet mig over den Klarhed, den værdige Tone, som gaaer igjennem dette lille Skrift, som jeg aldrig kan tro skulde blive uden Virkning paa mange Gemytter, der hidindtil har famlet denne Sag angaaende, dog hvo veed! Menneskene ere ikke lette at overbevise eller bringe fra det, de i lang Tid have bidt sig fast i; for det Meeste blive de fornærmede over, at man oplyser dem. Der er Ingen saa veltalende som — Tiden, og derfor er det, for det Meeste, kun den, hvis Røst bliver troet — ofte for silde.

Madvig var ret rar i Aftes. Det faldt mig ind, da han var gaaet: mon Krieger, Andræ, Hall, ja selv Martensen nogensinde har seet Madvig, saaledes som han kan være, naar han ene med mig overlader sig til hele sin eiendommelige, elskværdige Personlighed? Hvor kan han dog være aaben og blød! Det er rørende, at denne forstandige, kritiske Natur har kunnet bevare en vis Naivitet, en Uskyldighed, der næsten overrasker en. Det bedrøvede mig, da han igaar yttrede: „Andræ og jeg ere enige i vore Anskuelse,” thi jeg veed jo af Dem, at Andræ ikke seer paa Madvig med de kjærligste Øine. Jeg tau, thi jeg nænnede ikke at berøve ham denne Tro. Han klager saa ofte over, at han staaer isoleret, slut Dem med lidt Godhed til ham! Han udtalte, hvad der ret glædede mig, at Martensen havde havt saa godt af Deres Omgang i Henseende til sine politiske Anskuelse, at han ved Dem havde faaet et andet Syn paa, hvad de sidste 15 Aar havde bragt Danmark. Erindrer De hvad jeg oftere sagde Dem for nogle Aar tilbage: „Tal aabent med Martensen, han er en god Tilhører, paa hvem der kan virkes?” De talte til ham, og De s. 228 talte godt og i den rette Tone. De har nu i ham en Mand, der sætter Pris paa Deres Omgang og gjerne lytter til Deres Ord, afbryd derfor ikke, men fortsæt, hvad saa vel er begyndt. Ak kunde jeg samle Jer, alle I, som jeg holder af, ligervis, som en Høne forsamler sine Kyllinger. Det er saa tungt at see ædle Mennesker fjerne sig fra hinanden, som hører sammen. Madvig maa ikke opgives eller udelukkes. ...

d. 16. Octb. 1863.

... Afhandlingen om Martensens Skrift i Fædrelandet har jeg nu læst.¹ Det er en egen Ros mod et klart

overbevisende Skrift at sige: Bevisførelsen er udmærket, men, det hjælper altsammen ikke.

Afhandlingen om Hauchs Drama i Berlingske dandser paa Ærter.² Frøken S. maa have fundet det under al Kritik og dødfødt, siden hun har formaaet at rose det saa meget, som hun gjør. Dagbladets er uden al Skaansel, men sand, ikke fordi det er af Hauch, som De beskylder mig for ikke at have noget tilovers for, men fordi Hauch er en daarlig dramatisk Forfatter, mod hvem man kun har viist altfor megen Skaansel med hans tidligere Arbejder. Jeg hører imidlertid, at man dog klapper ad Stykket; var dette Stykke af Hertz, var det blevet udhyset med megen Fornøielse. Det er denne Utaknemmighed, jeg er vred over. Den, som i en lang Aarrække har leveret ypperlige Arbejder, er man stræng imod. Den, som aldrig har leveret noget rigtigt godt, er man gunstig stemt imod. Er dette Betfærdighed? ...

d. 19. October 1863.

Hvad er dette for et Digt af C. Winther!³ Skal det være Fædrelandskjærlighed at skildre os saa usle, saa reent hjælpeløse, saa pjaltede som den usleste Stodder, der ikke engang har en Lap til at lappe sine Huller med? Poul Møller vilde, og jeg med ham, kalde hele dette Udbrud Affectation, og det af den ærgerligste Slags. Det er ikke saaledes, der skulde tales til hiin Konge, der ved saa mange Leiligheder selv har beilet til vor Gunst; ikke som en Tigger, s. 229der klynker og trygler: „Giv mig en Skilling til lidt Brød,” sømmer det en tapper Nation at tale til en Nabo-Konge, paa hvis Hjelp han selv har indbudt os at stole i Nødens Stund. Ganske andre Billeder skulde fremstilles for den, hvis Opgave det maaskee er at samle, hvad Tiden har adsplittet. Ikke skulde man lefle ved at bilde ham ind, at han „næred en Sangersjæl i Brystet”; maaskee hans smaa private Digte ere ret pæne, men en virkelig Digter maa ikke lefle med, hvad der for ham er, og maa være, hellig Sandhed. Ak, min Ven! Hvor anderledes vilde en Bøst, som nu er forstummet, have talt, ifald hans Fædrelandskærighed havde drevet ham til et Opraab til den svenske Konge! Store Fremtidsbilleder skulde være holdte ham for Øie istedetfor denne kællingeagtige Klynken, denne Modløshed, der siger, at „N ornen alt til Undergang os vie r.” Har vore Krigere og Soldater en saadan Tro, da Gud hjelpe os. Og hvad er dette for en Tale af en Mand i et constitutionelt Land, at en Konge kan handle uden at spørge „Bidder eller Baader”? Nei hans Opgave er at spørge, men at spørge saaledes, at Svaret bliver et Ja og ikke et Nei. Han skulde ved sin egen Varme opvarme disse mange betænkelige Sjæle i hans Baad, saa at de med Begeistring greb Sværdet for os, dette er Opgaven, der skulde stilles Kong Carl for Øie. Digterne skal opflamme, men ikke tigge; en Tigger er kun til Byrde og Besvær, men den, som opflammer os til det Store, det Gode, i hans Gjæld blive vi for bestandig.

Jeg kan ikke sige Dem, hvor dette Digt har ærgret mig. Det er ikke engang godt fra Formens Side.

„Snart tydsk Janhagel paa vor Slette falder.”

— Meningen er vel her overfalder, thi om de tydske faldt paa vore Sletter, da er det jo netop, hvad vi ønske. Og nu „Navn, Frihed veires hen som Skaller!” Dette Digt er virkelig skikket til at opflamme en Nation, der staar i Begreb med at begynde en Frihedskrig! Gid man dog kunde svare Winther med et andet Digt og bede ham skyde Hjertet op i Livet fra de „pjaltede Buxer”.

Kommet hjem fra Theatret, hvor man er blevet piint med et kjedeligt Drama, skal man endnu have denne s. 230Ærgrelse at see os omtalte paa denne Maade. Winther er ret blevet en lille Mand paa sine gamle Dage.

Tak imidlertid, at De sendte mig Digtet. Det gjør godt, naar man er blevet flau om Hjertet, som jeg i Aften blev ved at overvære Hauchs Drama,¹ da at faae lidt Liv i sig, selv om Livet bestaaer i Ærgrelse. Ogsaa jeg siger Tak for Vandringen i Aftes, det var virkelig en sand Opmuntring. ...

23. October 1863.